

УДК: 378:37.033+502

ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ У СТУДЕНТІВ-БІОЛОГІВ ДО ПОЗАКЛАСНОЇ ЕКОЛОГО-НАТУРАЛІСТИЧНОЇ РОБОТИ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

О. А. Сорочинська

Житомирський державний університет імені Івана Франка, вул. Велика Бердичівська, 40, Житомир, 10008, Україна

Зниження екологічної культури населення, споживацьке ставлення до природи призвело до погіршення екологічної ситуації на планеті. Значний внесок у вирішенні цієї проблеми пов'язаний із пробудженням свідомості населення і підвищенням культури спілкування з природою. Цей процес є тривалим та кропітким, і значна роль у ньому належить освітній роботі серед підростаючого покоління. Однак, не можливо прищепити дітям почуття відповідальності, любові і поваги до об'єктів природи з низьким рівнем мотивації у вчителя до організації еколого-натуралістичної роботи.

Наявність високого рівня розвитку мотиваційної сфери у вчителя біології сприяє виявленню особистісних особливостей учнів, визначенню їх можливостей, прагненні допомогти їм виявити та розвинути свої здібності (інтелектуальні, когнітивні, особистісно-індивідуальні і комунікативні).

Так, із метою вивчення рівня мотивації професійної діяльності майбутніх учителів біології нами було використано методику К. Замфир у модифікації А.О. Реана [1, с. 18-19], в основу якої покладено концепцію внутрішньої і зовнішньої мотивації. При внутрішньому типі

мотивації для особистості має значення діяльність сама по собі. Зовнішній тип мотивації обумовлює задоволення зовнішніх потреб змісту самої діяльності (мотиви соціального престижу, зарплати і т.д.). У свою чергу ці мотиви диференціюються на зовнішні позитивні (більш ефективні і бажані) і зовнішні негативні.

Студентам 3 курсу природничого факультету ЖДУ імені Івана Франка було запропоновано оцінити сім типів мотивів (за 5-ти бальною шкалою). Окрім цього, дана методика була запропонована і вчителям-практикам біології загальноосвітніх шкіл Житомирської області.

Результати методики засвідчили (рис. 1), що більша частина студентів отримує задоволення від самого процесу організації позакласної еколого-натуралістичної роботи з учнями основної школи, яка дозволяє їм найповніше самореалізуватися і реалізувати швидке кар'єрне просування (0,69). Окрім цього з погляду студентів вагомими є мотиви досягнення соціального престижу та поваги зі сторони колег та учнів (0,68) та уникнення нарікань і критики (0,64). Величина інших мотивів незначна.

На підставі отриманих результатів ми визначили мотиваційні комплекси студентів-біологів і вчителів-практиків, які є співвідношенням трьох видів мотивації: ВМ, ВПМ і ВОМ (внутрішньої мотивації (ВМ), зовнішньої позитивної (ЗПМ) і зовнішньої негативної (ЗНМ)). Результати обчислень наведено у таблиці 1.

Таблиця 1

Мотиваційний комплекс щодо вибору професії студентами експериментальних груп і вчителями-практиками

	ВМ	ЗПМ	ЗНМ
Студенти	3,46	3,19	3,07
Вчителі-практики	3,80	2,98	2,55
Різниця	0,34	0,21	0,52

Загальний мотиваційний комплекс студентів і вчителів-практиків можна представити у вигляді нерівностей:

Студенти: ВМ (3,46) > ЗПМ (3,19) > ЗНМ (3,07)

Вчителі-практики: ВМ (3,80) > ЗПМ (2,98) > ЗНМ (2,55)

Наведені нерівності студентів і вчителів свідчать про домінування внутрішніх мотивів і свідоме виявлення бажання організовувати позакласну еколого-натуралістичну роботу з учнями основної школи.

З метою підвищення рівня мотивації організації даного виду роботи до навчальних планів студентів 3 курсу було включено факультатив «Підготовка майбутнього вчителя біології до позакласної еколого-натуралістичної роботи з учнями основної школи», яким передбачено використання різноманітних форм і методів підготовки студентів. Відсутність стійкої мотивації у вчителя до професійного самовдосконалення, саморозвитку та пошук нових й ефективних форм і видів еколого-натуралістичної роботи призведе до втрати інтересу з боку учнів, знизить їх розвиток.

Література

1. Бордовская Н. В. Психология и педагогика / Н. В. Бордовская, А. А. Реан, С. Розум – СПб.: Питер, 2003. – 432 с.